

**DYSKUSYJNY KLUB KSIĄŻKI
SPOTKANIE Z KSIĄŻKĄ
ANNY KOWALCZYK PT. BRAKUJĄCA POŁOWA
DZIEJÓW
16.04.2024**

WIESŁAWA KOZŁOWSKA

ANNA KOWALCZYK „BRAKUJĄCA POŁOWA DZIEJÓW. KRÓTKA HISTORIA Kobiet NA ZIEMIACH POLSKICH”, ILUSTRACJE MARTA FIRLEJ WYD. I, WARSZAWA 2018

- **Anna Kowalczyk** – dziennikarka radiowa i prasowa, autorka popularnego blogu o tematyce społecznej www.boskamatka.pl; współautorka książki „Macierzyństwo bez Photoshopa”; feministka.
- „Brakująca połowa dziejów” to pierwotnie miał być reportaż historyczny o macierzyństwie i opiece okołoporodowej w Polsce. Jednak ostatecznie to książka historyczna o roli kobiet. Sama autorka opisuje ją jako „**abecadło czy vademecum historii kobiet na ziemiach polskich**”. W recenzjach podkreślano, że dzieło podejmuje ważny temat, a autorka rzecz przedstawia w sposób przystępny.
- **Marta Firlej** – artystka wizualna, feministka.

**DOPEŁNIENIE HISTORII POLSKI NAZWISKAMI NIEPOSPOLITYCH KOBIET
ORAZ TELEGRAFICZNYM OPISEM ICH WKŁADU W DZIEJE NA ŁAMACH KSIĄŻKI**

„BRAKUJĄCA POŁOWA DZIEJÓW”

**Nowatorski (?) tematycznie
leksykon,**

czyli uporządkowany zbiór wiedzy, ujęty w formie haseł wraz z ich opisami

JAK AUTORKA RADZI SOBIE Z TEMATEM ?

„BRAKUJĄCA POŁOWA DZIEJÓW”

ROZDZ. I PIERWSZE KOBIETY

1. Paleolityczne wizerunki kobiet: krzemienne wenuski z Wilczyc, dierzysławskie wenuski kultury magdaleńskiej, figurki z piaskowca z terenu Podhala, szkielety kobiet z okresu kultury łużyckiej ...
2. Mitologiczne wyobrażenia kobiet: Mokosz/Makosz (bogini płodności), strzygi, wiły...
3. Kobiety z dynastii Piastów: Rzepka (założycielka rodu), Dobrawa (chrzest 996 r.), Judyta Czeska
4. Feministyczna interpretacja pierwszego zdania w języku polskim zapisana w „Księdze Henrykowskiej” z ok. 1268 r. Zdanie „Daj, ać ja pobruczę, a ty poczywaj” miał wypowiedzieć czeski rycerz Boguchwał do swej polskiej, grubej i niezdarnej żony, gdy ta mełła ziarno na ręcznych żarnach. To obrazek partnerskiego małżeństwa, w którym podział na męskie i kobiece role zaciera się w obliczu troski i przyjaźni.

UWAGI:

- Grzegorz Pac „Kobiety w dynastii Piastów” (wskazane źródło wiedzy)
- Nieudana próba streszczenia w jednym rozdziale najdawniejszych czasów
- Brak portretów kobiet – mimo podkreślenia w tytule, że ilustruje Marta Frej

JAK TO DAWNIEJ Z KOBIETAMI BYWAŁO?

ROZDZ. II PRAWA KOBIET

„Zresztą to, co współcześnie nazywamy prawami kobiet, to stosunkowo nowy, najwyżej dwustuletni, koncept i nawet dziś jego realizacja musi być przecież zawsze rozpatrywana w kontekście życiowych szans i możliwości osób, do których się odnosi.” (s. 47)

EWOLUCJA PRAW KOBIET:

1. W antyku kobietę uznawano za istotę „gorszego sortu”
2. Dowartościowanie kobiet przez Chrystusa nie miało wielkich implikacji praktycznych
3. Kobieta jako źródło grzechu w ujęciu wczesnochrześcijańskich teologów
4. Kobieta w kulturze patriarchalnej (kupowanie żon, posąg, intercyza małżeńska, wdowieństwo jako stan wolności osobistej kobiet)
5. Prawa kobiet w ujęciu Kodeksu Napoleona (1807 r.)
6. Równouprawnienie Polek i Polaków w dekrecie o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego podpisany 28.II.1918 r. przez Tymczasowego Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego
7. Zrównanie praw kobiet i mężczyzn w Polsce za sprawą Konstytucji Marcowej z 1921 r.

UWAGI:

- Nadmiar informacji, wynikający z szerokiej perspektywy czasowej
- Felietonowy przyciągający styl
- Brak nazwisk ludzi, którzy odcisnęli piętno na procesie zrównania płci

ATRAKCYJNE ŚRÓDTYTUŁY CZĘŚCI POSZCZEGÓLNYCH ROZDZIAŁÓW

- Buzia w ciup , czyli biuralistki
- Babskie uniwersytety
- Szkoła dobrych żon
- Głównodowodząca armii feministek
- Święte buntowniczk
- Czerwona Rosa (Róża Luksemburg)
- Pierwsze wojowniczk
- Babski Czerwony Krzyż
- Polka pracująca wczoraj i dziś
- Każda panienka ma być jak anioł

UWAGI:

- Zabrakło mi jakiegoś pomysłu na graficzne uwypukleniu ważnych informacji o sygnalizowanych w tekście kobietach,. Tak jak na przykład przytoczony plakat. Jest to ważne w sytuacji „morza informacji słownej”.

ROZDZIAŁ OSTATNI ZAPRASZAJĄCY DO DYSKUSJI WOKÓŁ PYTANIA „DLACZEGO NIE ZNAMY HISTORII KOBIET?”

- „Pierwszą badaczką historii kobiet, którą współcześni historycy kobiet (czyli głównie historyczki) uznają za prekursorkę w swojej dziedzinie, była Łucja Charewiczowa. Wydała ona w 1939 roku niewielką książeczkę zatytułowaną „Kobieta w dawnej Polsce.”
- Dionizja Wawrzykowska – Wierciochowa „Od prądki do astronautki. Z dziejów kobiety polskiej, jej pracy i osiągnięć” 1963
- Anna Żarnowska – współtwórczyni serii wydawniczej „Kobieta i ...” 1990 r.
- Herstoria = (od ang. HER STORY CZYLI JEJ HISTORIA)
- 2018 r. Rok Praw Kobiet
- „Gender w podręcznikach” – trzy tomy raportu zleconego przez MEN, analiza podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego do 2013 r.

UWAGI:

- Znamy kilka/kilkanaście sławnych kobiet. W wykładzie podręcznikowym pojawiają się one. Nie znamy wielu kobiet, które przyczyniły się do Wg autorki należy w opowieści dziejów doszacować obecność kobiet.

JAK W JĘZYKU POLSKIM ODBIJA SIĘ POLSKA MENTALNOŚĆ, CZYLI KRÓTKIE RESUME NA TEMAT MĘSKOCENTRYCZNOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO. PODROZDZIAŁ PT. JĘZYK POLSKI NIE JEST KOBIETĄ

- Szokująca etymologia słowa „kobieta”

żena/żona -----od XIV do XIX w. niewiasta -----od XIX w. Kobieta

Od połowy XVI w. W literaturze sowizdrzalskiej i satyrycznej funkcjonuje słowo „kobieta” (etymologicznie pochodzącej od „kobyły lub chlewu”) jako obraźliwy czy prześmiewczy synonim białogłowy, jako inwektywa, np. w satyrycznym utworze Marcina Bielskiego „Sejm niewieści” Polki skarżą się, że je mężczyźni „ku większemu zelżeniu kobietami zowią.”

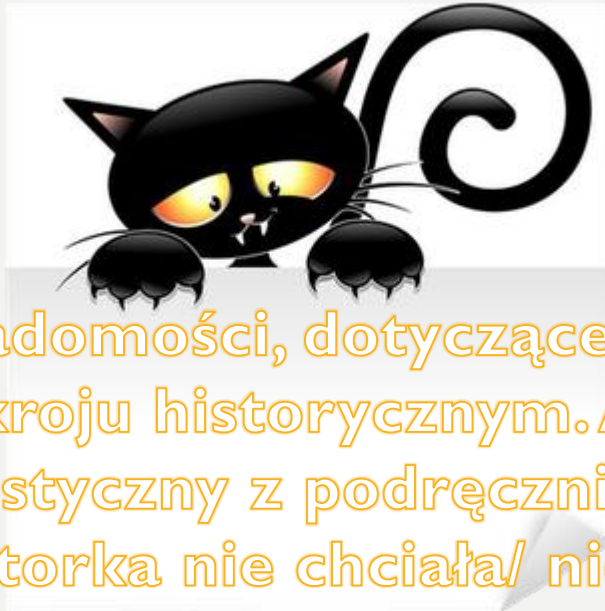
- Szokująca etymologia słowa „niewiasta”

Niewiasta - ta, która jest nieznaną, niewiadomą, obcą, bo wchodzi do cudzej rodziny. Pierwotnie słowo to oznaczało kobietę niezamężną, czyli „nie znającą męża”, później oznaczało synową, a jeszcze później żonę.

- Szokujące ustalenia Aleksandra Brücknera w „Słowniku etymologicznym języka polskiego”

Niewiasta, tj. panna młoda i żenich tworzyli parę. Wg tradycji staroruskiej ona to ta obca – i źle traktowana - przy nowym ognisku, póki nie urodziła syna i w ten sposób dowiodła, że ją duchy przodków męża zaakceptowały. Wtedy z nieznaną i wzgardzoną zostawała snechą.

SUBIEKTYWNA RECENZJA KSIĄŻKI O CHARAKTERZE LEKSYKONU POPULARNEGO „BRAKUJĄCA POŁOWA DZIEJÓW” ANNY KOWALCZYK I MARTY FREJ

Książka zbiera wiadomości, dotyczące sytuacji społecznej kobiet w Polsce w przekroju historycznym. Autorka umiejętnie łączy komentarz feministyczny z podręcznikowym wykładem historii. Szkoda, że ilustratorka nie chciała/ nie miała okazji wzbogadzić książki komiksowym odniesieniem do konkretnych kobiet, których nazwiska pojawiają się w tekście. Tylko przy kolejnych tytułach 9 rozdziałów pojawiają się sygnałowe ilustracje. Apetyt na krótkie historyjki komiksowe pojawił się u mnie pod wpływem felietonowego stylu autorki wykładu.